

TRYLIKTOJO KASMETINIO EUROPOS MOKINIŲ DARBŲ NACIONALINIO KONKURSO, SKIRTO DNR DIENAI MINĖTI, NUOSTATAI

Šie nuostatai reglamentuoja tryliktojo kasmetinio Europos mokinių darbų - rašinių, vaizdo kūrinių ar projektų (toliau Darbai) nacionalinio konkurso (toliau – Nacionalinis konkursas), skirto DNR dieni minėti, tikslus, temas, reikalavimus konkurso dalyviams, konkurso organizavimo tvarką, vertinimą ir nugalėtojų apdovanojimą. Šiuose nuostatuose pateikiama informacija apie tryliktojo kasmetinį Europos mokinių konkursą, skirtą DNR dieni minėti.

I. TIKSLAI

Nacionalinis konkursas skirtas skatinti mokinius apmąstyti bei analizuoti genetinių tyrimų ir jų rezultatų pritaikymo galimybių svarbą visuomenei. Taip pat ugdyti sklandų minčių, apgalvotų ir paremtų argumentais, įrodančiais pasirinktos temos aktualumą, dėstymą.

II. KONKURSO DARBŲ TEMOS

1. Kilmės genetinio nustatymo tyrimai gali būti trijų tipų: Y chromosomos tyrimai, mitochondrijų DNR tyrimai, autosomų DNR tyrimai. Jei asmuo atlieka visų trijų tipų tyrimus, kokią informaciją gauna apie savo kilmę? Kaip genetinė kilmės informacija sutampa ar prieštarauja asmens kultūriniam paveldui?

(angl. Ancestry testing is a form of direct-to-consumer genetic testing designed to inform customers about their genetic ancestry. There are generally three types of ancestry testing: Y chromosome testing, mitochondrial DNA testing, and autosomal DNA testing. If a person did all three ancestry tests, what types of information could they learn about their genetic ancestry and how does this genetic ancestry information compare and contrast with their cultural heritage (family traditions, etc.)?)

2. Jau yra nusekvenuoti įvairių gyvybės formų (nuo virusų iki žmogaus) genomai. Kokia to reikšmė?

(angl. We can now sequence the genome of all life forms, from viruses to humans. What could be the point of this?)

III. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO DALYVIAMS

3. Nacionaliniame **rašinių ar vaizdo kūrinių** konkurse gali dalyvauti visų tipų Lietuvos mokyklų mokiniai **nuo 14 iki 19 metų amžiaus (9-12 klasių)**. Kiekviena mokykla, atlikusi pirminį vertinimą, atrenka iki penkių geriausių darbų, atstovausiančių mokymosi įstaigą darbų konkurse. Įkėlus į sistemą daugiau nei 5 darbus iš vienos mokyklos, bus vertinami tik 5 pirmi įkelti darbai.
4. Nacionaliniame **projektų** konkurse gali dalyvauti visų tipų Lietuvos mokyklų mokiniai **nuo 12 iki 14 metų amžiaus (6-8 klasių)**. Kiekviena mokykla, atlikusi pirminį vertinimą, atrenka iki penkių geriausių darbų, atstovausiančių mokymosi įstaigą konkurse. Įkėlus į sistemą daugiau nei 5 darbus iš vienos mokyklos, bus vertinami tik 5 pirmi įkelti darbai.
5. Darbai turi atitikti vieną iš paskelbtų temų (žr. nuostatų II skyrius).

IV. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO RAŠINIAMS

6. Rašinio apimtis –ne daugiau nei **750 žodžių**. Rašinyje gali būti viena laisvai pasirinkta lentelė, brėžinys, diagrama arba iliustracija (ne didesnė nei 5 MB dydžio). Pateiktos lentelės, brėžinio, diagramos ar iliustracijos aprašo žodžių skaičius įskaičiuojamas į bendrą rašinio žodžių skaičių. Literatūros šaltiniai į bendrą rašinio žodžių skaičių neįskaičiuojami.
7. Nacionaliniam konkursui rašinys pateikiamas lietuvių kalba, Europos konkursui – anglų kalba. Rašant rašinį, pagal galimybes mokiniui rekomendacijas ir pastabas teikia biologijos, chemijos, lietuvių kalbos ir literatūros bei anglų kalbos ar kitų specialybių mokytojai.
8. Rašinyje turi būti naudojamas mokslinis – publicistinis stilius.
9. Reikalavimai rašiniui:
 - 9.1. Rašinio struktūrą turi sudaryti įžanga, dėstymas ir apibendrinimas.
 - 9.2. Rašinio turinį sudaro duomenų analizė, asmeninės patirties/sampratos išdėstymas.
 - 9.3. Bus vertinamas rašinio stilius: originalios iliustracijos, integracija su kitais mokslais, bendra vertinamo darbo kultūra, apimanti ir kalbos taisyklingumą bei stiliaus atitikimas.
10. Būtina nurodyti naudotus literatūros šaltinius.
11. Būtina aiškiai nurodyti cituojamą informaciją rašinyje ([nuoroda į citavimo rekomendacijas](#)).
12. Rašinyje reikia pateikti asmeninį požiūrį svarstant temos problematiką, taip pat skatinama išreikšti asmeninę patirtį.
13. **Draudžiama plagijuoti kitus darbus** (LR įstatymas Nr. IX-1355). Bet koks kūrinio originalo ar jo kopijų panaudojimas be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar jo tinkamai įgalioto asmens leidimo yra laikomas neteisėtu ir toks darbas nebus vertinamas.
14. Elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje nurodoma tema, mokinio vardas, pavardė, mokykla, klasė, darbo vadovo(-ų) (mokytojo(-ų)) vardas, pavardė, elektroninis paštas, telefono numeris, įkeliami rašinys, literatūros sąrašas, iliustracija, jos aprašas.
15. Rašinys nacionaliniam konkursui lietuvių kalba įkeliamas į elektroninę įkėlimo – priėmimo sistemą Lietuvos žmogaus genetikos draugijos tinklalapyje adresu: www.geneticahumana.lt, iki **2020 m. vasario 15 d. 24:00 val.**
16. Pasirinktinai rašinį anglų kalba mokinys savarankiškai įkelia į Europos žmogaus genetikos draugijos elektroninę sistemą adresu www.abstractsonline.com iki **2020 m. balandžio 25 d. 24:00 val.**
17. Visi rašiniai konkursui privalo būti pateikti laiku. Rašiniai pateikti vėliau nustatyto laiko vertinami nebus.
18. Detalesnė informacija apie konkursą ir apdovanojimų renginį tinklalapiuose: www.geneticahumana.lt; www.genetika.mf.vu.lt; www.olimpiados.lt/; www.lmnsclt.com; www.dnaday.eu.

V. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO VAIZDO KŪRINIAMS

19. Vaizdo kūrinio apimtis –ne daugiau nei **3 minutės** (ne didesnis nei 64 MB dydžio). Vaizdo kūriniai pateikiami *.mov, *.avi arba *.mp4 formatais.
20. Nacionaliniam konkursui vaizdo kūrinys pateikiamas lietuvių kalba, Europos konkursui – anglų kalba. Kuriant vaizdo kūrinį, pagal galimybes mokiniui rekomendacijas ir pastabas teikia biologijos, chemijos, lietuvių kalbos ir literatūros, anglų kalbos, informacinių technologijų ar kitų specialybių mokytojai.
21. Reikalavimai vaizdo kūriniai:
 - 21.1. Vaizdo kūrinio struktūrą turi sudaryti įžanga, dėstymas ir apibendrinimas.
 - 21.2. Vaizdo kūrinio turinį sudaro duomenų analizė, asmeninės patirties/sampratos išdėstymas.
 - 21.3. Bus vertinamas vaizdo kūrinio stilius: originalios iliustracijos, integracija su kitais mokslais, bendra vertinamo darbo kultūra, apimanti ir kalbos taisyklingumą bei stiliaus atitikimas.

22. Būtina nurodyti naudotų viešai prieinamų vaizdų autorinę priklausomybę.
23. Vaizdo kūrinys rekomenduojama naudoti autorinę informaciją. Gali būti naudojama ir viešai prieinama informacija, kuriai turi būti nurodyta autorinė priklausomybė vaizdo kūrinio pabaigoje.
24. Vaizdo kūrinys reikia pateikti asmeninį požiūrį svarstant temos problematiką, taip pat skatinama išreikšti asmeninę patirtį.
25. **Draudžiama plagijuoti kitus darbus** (LR įstatymas Nr. IX-1355). Bet koks kūrinio originalo ar jo kopijų panaudojimas be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar jo tinkamai įgalioto asmens leidimo yra laikomas neteisėtu ir toks darbas nebus vertinamas.
26. Vaizdo kūrinys nacionaliniam konkursui lietuvių kalba įkeliamas į laisvai pasirinktą vaizdo įrašų prieglobos paslaugas teikiančią internetinę sistemą ar socialinį tinklą (pvz. youtube.com). Autorinių teisių apsaugai rekomenduojama apriboti prieigą prie įkelto vaizdo kūrinio, kad jį peržiūrėti galėtų tik originalią nuorodą turintys kūrinio vertintojai. Įkeltas kūrinys sistemoje turi pasiekiamas iki 2019 m. gegužės mėn.
27. Elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje nurodoma tema, mokinio vardas, pavardė, mokykla, klasė, darbo vadovo(-ų) (mokytojo(-ų)) vardas, pavardė, elektroninis paštas, telefono numeris, nuoroda į sukurtą vaizdo kūrinį vaizdo įrašų prieglobos sistemoje Lietuvos žmogaus genetikos draugijos tinklalapyje adresu: www.geneticahumana.lt iki **2020 m. vasario 15 d. 24:00 val.** Taip pat, elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje pažymima, ar sukurtas autorinis vaizdo kūrinys gali būti viešinamas.
28. Pasirinktinai vaizdo kūrinį anglų kalba mokinys savarankiškai įkelia į Europos žmogaus genetikos draugijos elektroninę sistemą adresu www.dnaday.eu iki **2020 m. balandžio 25 d. 24:00 val.**
29. Visi vaizdo kūriniai konkursui privalo būti pateikti laiku, pateikti vėliau nustatyto laiko vertinami nebus.
30. Detalesnė informacija apie konkursą ir apdovanojimų renginį tinklalapiuose: www.geneticahumana.lt; www.genetika.mf.vu.lt; www.olimpiados.lt/; www.lmnsc.lt; www.dnaday.eu.

VI. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO PROJEKTAMS (6-8 KLASIŲ MOKSLEIVIAMS)

31. Projekto apimtis –vienas laisva forma pasirinktas darbas.
32. Išpildymo forma ir medžiagos laisvai pasirenkama projekto autoriaus, galimi formatai – rašinys, vaizdo kūrinys, fotografija, piešinys, prototipas, konstrukcija, programa, diskusijos, debatų vaizdo medžiaga ir kiti.
33. Nacionaliniam konkursui projektas ir (ar) projekto aprašas pateikiamas lietuvių kalba. Kuriant projektą, pagal galimybes mokiniui rekomendacijas ir pastabas teikia biologijos, chemijos, lietuvių kalbos ir literatūros, anglų kalbos, informacinių technologijų ar kitų specialybių mokytojai.
34. Techniniai projekto pateikimo reikalavimai:
 - Jei pasirenkama forma rašinys, pateikimo reikalavimai pagal konkurso nuostatų IV skyrių.
 - Jei pasirenkama forma vaizdo kūrinys, pateikimo reikalavimai pagal konkurso nuostatų V skyrių.
 - Jei pasirenkama bet kokia kita projekto forma, pateikiama vaizdo medžiaga (pagal 19 skirsnio reikalavimus) arba projekto fotografija su aprašymu, kurio apimtis ne daugiau nei 250 žodžių.
35. Reikalavimai projektui:
 - Formos originalumas.
 - Turinys (originalumas/kūrybingumas, asmeninė patirtis/samprata).
 - Stilius (bendra darbo kultūra, apimanti ir kalbos taisyklingumą).
36. Rekomenduojama naudoti autorinę informaciją. Gali būti naudojama ir viešai prieinama informacija, kuriai turi būti nurodyta autorinė priklausomybė projekto aprašymo pabaigoje.

37. Esant galimybei integruoti duomenis, rezultatus ar informaciją iš kitų mokslo sričių.
38. Projekte reikia pateikti asmeninį požiūrį svarstant temos problematiką, taip pat skatinama išreikšti asmeninę patirtį.
39. **Draudžiama plagijuoti kitus darbus** (LR įstatymas Nr. IX-1355). Bet koks kūrinio originalo ar jo kopijų panaudojimas be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar jo tinkamai įgalioto asmens leidimo yra laikomas neteisėtu ir toks darbas nebus vertinamas.
40. Elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje nurodoma tema, mokinio vardas, pavardė, mokykla, klasė, darbo vadovo(-ų) (mokytojo(-ų)) vardas, pavardė, elektroninis paštas, telefono numeris, įkeliamas rašinys, vaizdo kūrinys ar vaizdo medžiaga arba projekto fotografija su aprašymu (ne didesnė nei 5 MB dydžio).
41. Vaizdo medžiaga arba projekto fotografija su aprašymu konkursui įkeliamas į elektroninę įkėlimo – priėmimo sistemą Lietuvos žmogaus genetikos draugijos tinklalapyje adresu: www.geneticahumana.lt, iki **2020 m. vasario 15 d. 24:00 val.**
Visi projektai konkursui privalo būti pateikti laiku, pateikti vėliau nustatyto laiko vertinami nebus.

VII. VERTINIMAS

42. Nacionalinio konkurso rašinius ir vaizdo kūrinius bei projektus vertina Lietuvos žmogaus genetikos draugijos, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro, UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“, UAB „Biotechpharma“, sudarytos darbų vertinimo komisijos.
43. Rašinių ir vaizdo kūrinių vertinimo taškai (iš viso 60 taškų):
 - Originalumas - 10 taškų.
 - Struktūra – 5 taškų.
 - Turinys – 40 taškų.
 - Stilius – 5 taškai.
44. Projektų vertinimo taškai (iš viso 60 taškų):
 - Originalumas – 10 taškų.
 - Turinys – 40 taškų.
 - Stilius – 10 taškų.
45. Konkurso Europoje rašinius ir vaizdo kūrinius vertins ne mažiau kaip du nepriklausomi genetikai iš Europos žmogaus genetikos draugijos. Bus išrinkti pirmos, antros ir trečios vietų laimėtojai.

VIII. KONKURSO ORGANIZAVIMO TVARKA

46. Nacionalinis konkursas vyks iki **2020 m. vasario 15 d.** Baigiamasis jo turas – **2020 m. balandžio 24 d.** įvyksiantis apdovanojimų renginys.
47. Konkursas Europoje vyks iki **2020 m. balandžio 25 d.** Europos konkurso laimėtojai ir jų mokytojai bus paskelbti **2020 m. gegužės mėn. pabaigoje ar birželio mėn. pradžioje** Europos žmogaus draugijos interneto svetainėje www.dnaday.eu.

IX. KONKURSO FINANSAVIMAS IR NUGALĖTOJŲ APDOVANOJIMAS

48. Nacionalinio konkurso apdovanojimus steigia Lietuvos žmogaus genetikos draugija, Vilniaus universitetas, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija, kiti Nacionalinio konkurso rėmėjai.